

In een lang weekend naar de verlichting

Inhoud artikel:

- algemeen: kritische analyse over de groeiende Nederlandse markt van de Large Group Awareness Training (LGAT),

Paragrafen:

- gemeenschappelijke kenmerken CSA, Essence-training en Landmark;

- inhoud Essence-training en Source-training;

- een paar zorgwekkende trends;

- agressieve werving;

- achtergrond organisaties en internationaal perspectief;

- hoger bewustzijn of infantilisering, conclusie.

september 2007

Grote-groep-bewustzijns-trainingen of Large Group Awareness Trainings, kortweg LGAT's, worden in Nederland op ruime schaal georganiseerd. Een voorlopige schatting leert dat er in Nederland per jaar meer dan 10.000 mensen aan meedoen. De drie grote bureaus actief in deze markt zijn: Essence, Landmark en CSA. De eerste twee zijn in Amsterdam gevestigd, de laatste heeft een hoofdkantoor in Den Bosch. Het concept van de trainingen in het kort is dat een groep van 30 – 150 mensen van hun omgeving wordt afgesloten in een hotel of anderszins. In een intensieve stoomcursus krijgen de deelnemers een heroriëntatie op hun leven. De scholing bestaat uit het doen van verschillende oefeningen, confrontaties en afmatting om daarmee een psychologische doorbraak te creëren waardoor de deelnemers op een nieuwe manier naar hen zelf kunnen gaan kijken, op een effectievere manier gaan functioneren of een spirituele groei meemaken. Waar de meeste stervelingen waarschijnlijk een leven of zelfs meerdere levens, zoals bij voorbeeld in de Hindoeëreligie, over doen, namelijk geestelijke groei, wordt door deze organisaties in een of enkele weekends bereikt; althans dat beweren ze zelf. De vraag is of ze wel doen wat ze beweren en wat er werkelijk gebeurt in hun trainingen? Uit de analyse van de werkwijze en achtergrond van de drie grote LGAT-organisaties in Nederland komt een beeld van zorgwekkende trends naar voren.

Overeenkomsten in de opzet van de cursussen

Alle drie de genoemde bureaus starten met een beginnerscursus van een dag of drie: prijs per deelnemer rond de 500 euro of meer. Hoewel de inhoud enigszins van elkaar kunnen verschillen zijn er tussen deze trainingen vooral veel overeenkomsten te vinden.

De belangrijkste zijn:

1) commitment aan de regels van de organisatie

Men moet zich committeren. In het begin wordt een contract getekend en/of men moet instemmen met een aantal regels. Sommige daarvan gaan in tegen het zelfbeschikkingsrecht van elk mens. Mensen die het niet eens zijn met de regels (bijvoorbeeld dat je er niet uit mag

stappen) worden uit de training verwijderd. Mogelijk worden ze opnieuw benaderd toch met de regels in te stemmen;

2) afzondering

De ruimtes waarin de bijeenkomsten plaatsvinden zijn afgesloten van de buitenwereld; er is geen daglicht, de ramen zijn geblindeerd;

3) autoritaire leiding; geen psychologisch geschoolde trainers

De training worden strak geleid waarbij de trainer voor de groep deelnemers zit en doceert. Discussie is niet mogelijk. De trainer bepaalt de hele gang van zaken op autoritaire wijze en is vaak lang en veel aan het woord. Deze trainers zijn over het algemeen niet psychologisch geschoold, maar amateurs en zelfbenoemde specialisten op trainingsgebied rond mentale groei;

4) uitputtingsslag

De trainingen gaan lang door, vaak door tot in de vroege uurtjes. Men wil de deelnemers afmatten of zoals een ex-Landmarktrainer zei: de condities scheppen om dieper in te grijpen in de persoon om hem/haar uiteindelijk te kunnen breken. Bijkomend effect: de normale slaap- en eetpatronen en contacten met je vrienden worden grotendeels ontnomen;

5) mentale uitkleding

Enkele deelnemers worden naar voren gehaald om hun persoonlijke besognes met de trainer voor de groep te delen. Er wordt dan gesuggereerd dat de betreffende persoon een proces van heroriëntatie op een persoonlijk probleem doormaakt. De trainer gaat over het algemeen confronterend en arrogant met de bekentenissen om. In feite wordt geen wezenlijke hulp geboden bij de herbeleving van oud zeer. In werkelijkheid vormt dit onderdeel een setting in een proces waarin mensen zich blootgeven, en mentaal steeds verder worden uitgekled;

6) opgeklopte sfeer

Door deelnemers veel te laten applaudisseren bij ontboezemingen en 'doorbraken' en door bepaalde groepsoefeningen en muziek, worden emoties opgeklopt om een euforische stemming te creëren. Vrijwillige assistenten helpen op het einde de sfeer op te zwepen en de deelnemers de illusie te laten beleven dat de wereld aan de voeten van de cursist ligt. Dezelfde vorm van manipulatie wordt bijvoorbeeld tijdens timesharingbijeenkomsten gebruikt. Het is een geraffineerde techniek van een verkeerd soort commercie;

7) psychologische druk en intimidatie

Door het intens beleven in een afgesloten groep, de overheersende stijl van de trainer en een aantal uitgekiende psychospelletjes wordt een sterke mentale druk op de deelnemers gecreëerd. De meeste deelnemers en zelfs criticasters zijn over het algemeen niet bestand tegen die druk. Verder wordt bij de groepsspellen en bij counseling voor de groep diverse intimidatietechnieken gebruikt: ontkenning, vernedering, schreeuwen; schelden; belachelijk maken, afgrijselijke dingen zeggen over anderen, de dood ervaren, kwetsbaarheid creëren etc. Het doel: de persoon te breken en vat op hem/haar krijgen;

8) hersenspoeling

Daarna kan een proces van brainwashing op gang gebracht worden. Als de structuur en weerstand van de persoon gebroken is ontstaat bij veel deelnemers een soort psychologische ongeremdheid. Met werkelijke psychologische kracht heeft het allemaal weinig te maken. Met enkele oefeningen wordt daarna het bewustzijn gerewired, waarbij het beleven van emoties in de groep centraal staat en de persoon weer wordt opgebouwd rond de groep aanwezige deelnemers;

9) onder het mom van het overwinnen van oude angsten en zelfbeschikking

Er wordt tijdens de training gesuggereerd dat - onder het motto 'experimental learning' - de cursisten leren om oude angsten te overwinnen en nieuwe uitdagingen kunnen aangaan. In feite kan een gezond persoon niet functioneren zonder vormen van inhibities, zolang die inhibities niet te overheersend zijn.

Men propageert veelal het psychologisch paradigma van wat wel in het Engels Believerism wordt genoemd: 'je lot heb jezelf gecreëerd; je lot is je keuze; je kunt alles bereiken als je maar in jezelf gelooft'; dat laatste is natuurlijk niet helemaal onwaar, maar ieder weldenkend mens kan beredeneren dat het onzin is dat je door een training van een paar dagen plotsklaps je lot volledig in eigen hand zou hebben. Er gebeurt dus wat anders. Bovendien: in de praktijk creëert deze illusie alleen maar discrepanties met de dagelijkse realiteit. Maar het is in feite erger: die hele filosofie doet helemaal niet ter zake. Deze is ondergeschikt aan het werkelijke doel: de persoon mentaal in een ongeremde psychologische staat te krijgen, deze onder controle te krijgen om hem/haar weer op te bouwen rond de groep.

De trainingen propageren over het algemeen openheid (lees ongeremdheid) en eerlijkheid terwijl kandidaten geheimhoudingsdocumenten moeten tekenen (waar ze bij de Essence overigens geen kopie van krijgen); waaruit weer blijkt dat de gepropageerde boodschap in de training niet werkelijk relevant is;

10) creëren van groepseuforie op het einde

De toon van de trainer, een soort heilige tijdens de training, slaat op het einde om; hij/zij wordt dan vriendelijker en wordt uiteindelijk door velen toch nog als een toffe peer ervaren. In feite is al het gedrag van de trainer instrumenteel;

Kenmerkend is de euforie na afloop. Op de slotbijeenkomst wordt er gefeest: *het nieuwe zijn* moet zeer emotioneel beleefd worden. Helaas hebben veel opgewonden cursisten meestal in het begin niet door dat ze gebrainwashed zijn (en metaforisch gesproken zonder remmen rondlopen) en in een ongezonde psychologische staat verkeren. Pas als men de neus een aantal keer heeft gestoten, begint soms het besef dat men gehersenspoeld is;

11) geen werkelijk psychologische zorg

Het komt geregeld voor dat deelnemers weglopen omdat ze de manipulatie zat zijn. Ook gebeurt het wel dat iemand in een psychose schiet. Soms wordt een cursist ook daadwerkelijk afgevoerd naar de psychiatrie. De trainer, die over het algemeen geen enkele opleiding in psychologie en psychiatrie heeft gehad, heeft dan weinig meer te bieden dan zijn eigen indoctrinatieschema.

De enige reden dat deelnemers vooraf een verklaring moeten ondertekenen dat ze psychisch gezond zijn en geen psychiatrische problemen hebben, is dat de bureaus zich daarmee indekken tegen mogelijke claims. Nog los van de vraag waarom psychisch gezonde mensen zo'n training zouden volgen (er zal toch wel iets spelen als je wilt meedoen) en dus dat dat criterium weinig zeggend is, is het belangrijk vooraf te weten dat deze organisaties die pretenderen zo goed het menselijk functioneren te kennen, niets aan daadwerkelijke psychologische zorg bieden aan mensen die niet goed reageren op de training.

Als je toch een liefdesprofeet bent en om mensen geeft, selecteer dan op zijn minst vooraf op psychische gezondheid zou ik zeggen, maar aan selectie doen de organisaties zelf niets. Het thema lijkt helemaal vergeten tijdens de agressieve wervingscampagnes, waarin het doel alleen maar is zo veel mogelijk nieuwe deelnemers te vinden. Men zegt van tevoren dat de training zo goed is dat er niets mis kan gaan (is mij gebeurd); de vele forums op Internet geven een heel ander beeld;

12) groepshang

Vaak blijven oud-deelnemers een hang houden naar de groep waarin ze hebben meegedaan. Uit diverse gesprekken met partners van hen blijkt dat oud-deelnemers elkaar suf bellen en mailen over 'hoe goed het gaat'. Die groepsdrang komt omdat de persoon rond groepsbeleving opnieuw is opgebouwd.; dat, tot het verdriet van familieleden en vrienden. Algemeen terugkerende klacht: na een paar maanden ken je deelnemers niet meer terug; ze verwaarlozen hun basis;

13) niet goed; geld terug

Veel LGAT-organisaties werken met een 'niet-goed-geld-terug'-garantie maar dat werkt in de praktijk niet. Je moet alle onderdelen inclusief de terugkomdagen mee hebben gemaakt. Verder moet je snel na de laatste activiteit je geld terugvragen. Door de verwarring, euforie en de sociale druk zien de meeste spijtoptanten er vanaf. Het inschrijfgeld wordt vrijwel nooit terugbetaald;

14) psychologische schade

Veel mensen raken op langere termijn psychologische en financieel beschadigd. CSA heeft bij voorbeeld een club van teleurgestelde ex-deelnemers. Bij het NVVP (Nederlands Vereniging van Vrijgevestigde Psychotherapeuten) is het fenomeen bekend; bij de therapeuten melden zich geregeld ex-deelnemers. Voorjaar 2006 heeft volgens ingewijden een deelnemster na een Essencetraining zelfmoord gepleegd. Ze sprong voor een trein. Bekend is het voorbeeld in Groningen van een ex-deelnemer van Landmark die zo psychotisch werd na een Landmarktraining dat hij zijn buurman vermoordde en twee andere neerstak (Zembla-documentaire van 18 februari 2007). Diverse mensen op Internet hebben aangegeven hun leven niet goed meer op de rails te krijgen na het volgen van een training van deze organisaties. Het zou goed zijn eens te onderzoeken hoeveel mensen als gevolg van het volgen van trainingen manisch rondlopen en wat deze organisaties aan extra belasting betekenen voor de geestelijke gezondheidszorg in Nederland;

15) Scientology-technieken

In de documentaire van de Franse TV over Landmark, waarbij geheime opnames waren gemaakt bij een Landmarktraining (zie www.stelling.nl), stellen ex-ingewijden van de Scientology dat bij Landmark dezelfde technieken gebruikt worden als bij de Scientology. Alle trainingen van de drie organisaties lijken op elkaar en zijn in feite wel op een of andere manier te linken aan Scientology (zie paragraaf over achtergrond).

De Inhoud; wat gebeurt er precies in de trainingen?

In principe is de inhoud de trainingen geheim en mag geen enkele cursist informatie over de trainingen naar buiten brengen. De deelnemers dienen een geheimhoudingsverklaring te tekenen. Niet iedereen houdt zich eraan. Met een beetje zoeken op Internet is de inhoud van bij voorbeeld de Essence- en Sourcetrainingen gemakkelijk te achterhalen. Aangezien geïnformeerdheid altijd beter is dan ongeïnformeerdheid volgt hier een weergave van de inhoud van de training van één van de drie organisaties:

De belangrijkste elementen uit de Essencetraining zijn:

- In het begin moet iedereen gaan staan die het niet eens is met de regels. Hij/zij die opstaat wordt uit de training verwijderd. Soms probeert een assistent je nog om te praten wel te conformeren, want je zult zo veel missen (trap er niet in; beter weggestuurd, dan mentaal ziek gemaakt);
- De trainer spreekt graag over 'mindfucking' en bedoelt daarmee dat je jezelf voor de gek houdt. Uit de ervaring van diverse deelnemers blijkt dat hij zelf 'fuckt' tijdens de cursus en wel met jouw 'mind'. Ik heb trainers dingen zien doen waarbij een normaal mens de trainer een klap voor zijn harses had gegeven of een aanklacht had ingediend. In de gesloten setting kan de trainer zijn gang gaan. De meeste deelnemers zijn in de cursus vaak al zo overdonderd dat ze als makke schapen met zich laten sullen. Moeilijk kneedbare gevallen krijgen een speciale behandeling: o.a. helemaal verrot schelden (te gek voor woorden dat dat allemaal maar kan);
- Er worden ellenlange hoorcolleges gegeven door de trainer met allerlei geneuzel rondom menselijk gedrag. Het is de bedoeling je inzicht te geven in je eigen gedrag;

dingen die je echt niet wist!? Voor sommigen lijkt dan het kwartje te vallen; maar in werkelijkheid komt dit meer door de ondoorzichtige invloed van de ellenlange zit, de onontkoombare overheersende aanwezigheid van de trainer, het groepsbeleven etc. Het meeste wist je al; erger nog: de kans is niet gering dat je veel meer weet dan de trainer. Als je er iets van zegt dat je een spirituele visie op het menszijn mist, wordt het standaardantwoord gegeven: “cut the crap” (uit eigen ervaring). Ondanks alle beloften vooraf, ontbreekt in werkelijkheid een echte visie op het functioneren op een hoger geestelijk/spiritueel niveau;

En de volgende ‘spellen’:

- Beadsgame: met houten onderdeeljes een houten figuur maken;
- Closed Eyes Dancing: lang met gesloten ogen op toepasselijke muziek dansen en bewegen (desoriëntatie!);
- Tarzan en Maryloe: de vrouwen spelen Tarzan en de mannen Maryloe. De mannen worden gekleineerd: ze moeten zo snel mogelijk een kinderliedje instuderen en het zingen alsof ze een klein meisje zijn (belachelijk maken);
- Foolstheater: als een idioot op zo veel mogelijk verschillende manieren van de ene kant van het zaaltje naar de andere kant rennen (je normale houding loslaten);
- What do you want?: iedereen wordt door een assistent stevig onder handen genomen om te vertellen wat ze nu echt willen in het leven. Dit wordt uit je getrokken door een heleboel keer achter elkaar “what do you want?” tegen je te roepen. Als het antwoord onjuist is wordt er “bullshit” tegen je geroepen. Als je uiteindelijk “niets” zegt, word je vrijgelaten. Het idee dat hierbij wordt gesuggereerd is dat als je niets wilt, er niets is, jij de wereld om je heen weer helemaal zou kunnen maken (meer aannemelijk is dat dit weer een stapje vormt in het proces een houding te creëren waarbij je niets meer wilt, je eigenheid opgeeft);
- Op gezette tijden moeten de cursisten zo snel mogelijk alle stoeltjes netjes neerzetten. Dat moet steeds sneller. De hoofdtrainer gaat er prat op dat ‘zijn cursisten in Israël’ het record hebben. Opvallend hoe de deelnemers vreselijk hun best doen!;
- Je mag tijdens de lange oefeningen niet de zaal verlaten (storend!?) om bij voorbeeld te plassen. Als je terug wilt komen word je gestraft en moet je lang, soms wel een uur wachten voor je binnen mag;
- Er worden probleemgevallen voor de groep behandeld (bijvoorbeeld iemand vertelt over een verkrachting van een ouder). De interventie van de trainer bestaat er dan uit dat hij/zij je autoritair vertelt dat het probleem anders in elkaar steekt dan je denkt. Een heroriëntatie op het probleem wordt afgedwongen. Als je terug bent gaan zitten, heb je geen flauw idee wat de trainer eigenlijk bedoelde. De verwarring is niet verwonderlijk: met werkelijke psychologische hulp had het allemaal weinig te maken. De heroriëntatie is fake, maar het onbestemde gevoel daarover verdwijnt vanzelf in de opgeklopte sfeer;
- Ook, zoals eerder gesteld, is er veel aandacht voor de werving van potentiële nieuwe gegadigden uit de kennissenkring;
- Tegen de tijd van het slotfeest hebben veel mensen iets van hun ziel verloren en zijn emotioneel verwilderd. Door de euforie en het groepsbeleven herkennen ze dit (nog) niet.

Elementen uit de Source-training zijn:

- Je krijgt een sticker opgeplakt met een weinig vleiene aanduiding, bijvoorbeeld ‘onzeker’ of ‘leugenaar’ etc. (in de verdediging!);

- Je mag eerst vertellen wie je wel en niet mag. Je krijgt een buddy; de trainers koppelen je aan iemand je niet mocht (zogenaamd goed voor het 'leer'proces; in feite weer een geraffineerde stap ter isolatie);
- De trainers gaan voor de groep zitten en zwijgen dan een uur of wat, zodat je vroeg of laat gefrustreerd raakt of ook gaat zitten zwijgen;
- Bij een aparte oefening moeten medecursisten hard in je gezicht negatieve feedback schreeuwen; een ieder mag dan alleen maar dankbaarheid daarvoor tonen;
- Het reddingbootdilemma: alle deelnemers zitten op een denkbeeldig schip dat aan het zinken is. Iedereen moet vertellen waarom hij/zij verder moet leven. Nu krijg je een paar stokjes en moet je onder de fanatieke leiding van een assistent een ieder ander vertellen waarom hij sterft of mag doorleven. De 4 stokjes zijn voor de overlevenden (wat een diepe teleurstelling dat die aardige medecursist niet voor jou kiest!?). De deelnemers met de meeste stokjes mogen in de reddingsboot. Uiteindelijk is er maar plek voor minder dan 10% van de deelnemers. De rest moet sterven;
- 'Wees iemand anders': rondlopen in totaal andere kleding dan gebruikelijk;
- In een Japanse setting vechten tegen een medecursist (zonder fysieke aanraking). De trainers bepalen wie er gewonnen heeft. Als je verliest moet je dood gaan liggen.
- Met een riem op de grond meppen: alle agressie eruit krijgen;
- Secrets-oefening: het delen van je diepste geheim met de rest;
- De sex-feedbackparade: zo weinig mogelijk gekleed en dan samen met je medecursisten een vleeskeuring doen. Moraal van het verhaal: "je bent niet je lichaam, maar wat van binnen zit". Verborgene doel: alle vormen van beschutting afnemen. Na afloop is de onderlinge band met je medecursisten wel versterkt: je hebt elkaar bijna bloot gezien; niet thuis vertellen waar die blote kleding voor diende, hoor!
- Geven-en-nemen-oefening: de trainers en medecursisten bepalen nu wel even of jij een gever of nemer bent;
- De leiding zoekt een liedje uit voor je en die moet je dan gaan playbacken (er moet natuurlijk ook uitgelachen kunnen worden);
- De Source-walk: je gaat het gebouw uit en de stad in. De opdracht luidt aan een wildvreemde je grootste geheim te vertellen. Moraal: als jij je openstelt, doet die ander dat ook (maar niet heus, dus; vermoedelijk is de bedoeling je grenzen verder op te breken);
- Het slotfeest: op de laatste dag mogen ook familie en vrienden komen. Het effect van 'herboren zijn' krijgt dan zijn finishing touch. Je stikker mag af (wat een bevrijding!?). Je belt jouw dierbaren om op jouw feestje op de trainingslocatie te komen (werving?). Je staat in een kring met gesloten ogen: vrienden leggen een hand op je schouder; muziekje erbij; knuffelsessie (huilen!?) Je krijgt een tekening mee die de trainers van je gemaakt hebben (goed bewaren, hoor!);
- Thuis moet je je geliefde liefst midden in de nacht bellen en zeggen dat je van hem/haar houdt;
- Je moet iedereen uit je omgeving maar eens flink de waarheid zeggen (zodat je tenminste zeker in de problemen raakt);
- Verder is er steeds weer de terugkerende aandacht tijdens de training voor de planning van de werving van nieuwe kandidaten;
- De nazorg bestaat uit een terugkomavond waarin uiteengezet wordt waar de oefeningen voor dienden (allemaal onzin; het werkelijke doel van de terugkomavond is verdere werving).

Na het volgen van de Essence en Source heb je volgens de laatste norm 1675 euro uitgegeven. Een aardig bedrag waar je heel wat echte begeleiding voor kunt kopen. De hoofdtrainer zegt

op de website van Essence dat hij zijn 'geestelijke groei'-methode aan meer dan 40.000 duizend deelnemers heeft gegeven, de meesten daarvan Nederlanders. Met verschillende mensen in de trainerstaf zou het totaal aantal getrainden door Essence in Nederland wel eens de 100.000 kunnen overstijgen. Getuige de discussies op Internet lopen onder hen nog al wat woedende mensen rond die hun negatieve ervaringen willen delen en die anderen willen waarschuwen voor Essence- en Source-trainingen en dringend aanraden er niet aan mee te doen.

Een paar punten/trends

De latere euforie is bedrieglijk: het is gemakkelijk te creëren als de weerstand eenmaal gebroken is. Aan het breken van de weerstand (jargon: doorbraak) is vrijwel niet te ontkomen door de exceptionele situatie waarin je getrokken wordt. **Het verworven nieuwe psychologisch inzicht is een decoy.** Het is op niets werkelijk blijvends authentieks gestoeld; (ik heb enige ervaring op dit vlak).

Er wordt vaak geroepen dat jouw welzijn voorop staat, maar dat is niet waar. **Hun inkomsten of mogelijk andere belangen staan voorop.** Als je door de amateur-psychologische 'lessen' heen kijkt, is de verborgen methodiek duidelijk te zien: de persoon steeds verder psychologisch vernederen en uitkleiden, kneedbaar te maken en gevoelig voor de groep te laten worden. Een assistent-trainer vertelde mij eens dat deelnemers last van etherische aanvallen zouden krijgen. Impliciet liet hij blijken dat het resultaat niet nieuwe wijsheid, maar spirituele kwetsbaarheid was. Je wordt naar een hyper-groepsbeleving toe gemanipuleerd: blij, blij, blij!? (helemaal niet goed voor je; je bent beter af zonder die groep, maar gewoon als authentiek individu, met of zonder problemen).

Er wordt op je ingesproken dat het van groot belang is dat je partner ook de training volgt ("anders begrijpt hij/zij je niet"). Een veel terugkerende klacht van oud-cursisten is dat ondanks 'de lessen in liefde' polarisatie in relaties het eindresultaat is. Veel mensen raken na de trainingen in **conflict met hun omgeving**, verliezen relaties en komen verder alleen te staan. Voor veel oud-deelnemers zal na verloop van tijd de depressie dan ook niet uitblijven; misschien eerder een normale reactie op een zieke opleiding, dan een teken van psychologische labiliteit, zoals sommige van deze organisaties willen doen geloven.

Als je niet al teruggefloten bent door familie en vrienden, of een beetje realiteitszin hebt en niet voor de organisatie bent gevallen, zal de euforie uiteindelijk toch geen stand houden en zul je een nieuw antwoord moeten vinden op je gehersenspoelde staat van zijn. Misschien zag je dit niet in het begin, maar de 'geestelijke-groei-organisatie' heeft in dit stadium weinig te bieden.

Zorgwekkend is het te zien dat de Essence-organisatie ook een **speciale training voor kinderen** ('Zegjezegje') heeft ontwikkeld. Via basisscholen wordt geworven. Deelnemende leerkrachten worden naar het Essencegebouw op het industrieterrein in Amsterdam West gelokt.

Het uiteindelijke doel van al die brainwashing is vermoedelijk kandidaten te creëren die manipuleerbaar zijn en voor de organisatie gebruikt kunnen worden. Het is wonderbaarlijk te zien hoe actief de deelnemers geheel zonder vergoeding naar nieuwe slachtoffers op zoek gaan en een instrument van de organisatie worden. Verderop in het trainingsschema kun je sommige cursussen voor nop krijgen. Wat dan niet vermeld wordt zijn de wervingsverplichtingen; bijvoorbeeld: je moet per dag 2 mensen aanspreken over de Essence; je krijgt een speciale training om niet al te dwingend over te komen. In het vervolgtraject kun je een hele reeks speciale trainingen doen, bij voorbeeld Dialogika, Duet, Challenge en BeyondDoubt. De bindende kracht in dit soort sekteachtige clubs is in eerste instantie niet zo gemakkelijk te doorzien, maar wel gevaarlijk: wees alert, want **voor je het weet zit je tot je nek toe in de organisatie.**

Agressieve werving

Alle drie de organisaties ronselen min of meer op dezelfde wijze:

- Er wordt niet geadverteerd voor nieuwe deelnemers. Werving verloopt door mond-tot-mondreclame. De werving van nieuwe kandidaten begint al tijdens de training: er wordt veel aandacht besteed om de deelnemers een strategie te laten ontwikkelen om toekomstige deelnemers te werven. Soms wordt een speciaal schriftje daarvoor bijgehouden. Tijdens de georganiseerde informatiebijeenkomsten, vaak bij iemand thuis, komt een facilitator praten. Op het einde wordt dan sterke psychologische druk uitgeoefend op potentiële kandidaten om zich in te schrijven;
- Er wordt aan je verteld dat de training op iedereen een enorm effect zal hebben. Iets wat waarschijnlijk wel waar is, maar niet in positieve zin, zoals de mensen in de organisatie geloven. Typische presentatie op Internet: “In het Landmark Forum (hun basiscursus) komt u direct in aanraking met de bron. De bron van vreugde, zelfexpressie en vervulling. Hierdoor wordt het mogelijk om zelf te bepalen hoe u wilt handelen, hoe u zich wilt gedragen en wat u wilt bereiken. Alsof u het stuur overneemt. U bepaalt zelf op welke gebieden u actief wilt zijn. Waar en hoe u uw creativiteit gaat inzetten. U ervaart hoe het is om te leven.” (wie krijgt er geen zin in? Essence en CSA hebben vergelijkbare wervingskretologie; trap er niet in!);
- Geheimzinnigheid is troef: je mag van tevoren niks weten anders ‘werkt’ de training zogenaamd niet. Na afloop mag je anderen ook niets vertellen. De gemiddelde deelnemer aan deze cursussen stapt er goedgelovig in. Als je een reis boekt wil je over het algemeen weten waar de reis naartoe voert; hier weet je niets van tevoren waar het naar toe gaat. Veel mensen hebben wel ergens een behoefte om beter te functioneren en worden nieuwsgierig. Daar maken deze organisaties gebruik van. Werkelijke voorlichting over wat de cursus behelst wordt niet gegeven. De ‘informatie’ die men krijgt bestaat voornamelijk uit het enthousiasme van de vaak nog vers geïndoctrineerde werwers. Veel potentiële kandidaten krijgen het gevoel iets te missen als men niet deelneemt. Samen met psychologische dwang verklaart dit dat zo veel mensen zich uiteindelijk laten strikken;
- Net zoals bij de Scientology kan men trapsgewijs zich verder ontwikkelen in het ‘bemeesteren van succes’ en zich involveren in de organisatie. Bij de Essence-organisatie begint men met de Essence-training, maar daarna kan men de Source, Challenge en Training-for-Success volgen enzovoort. Door deze graduele aanpak naar de verlichting raakt men steeds intensiever geïnvolveerd in de organisatie. Zo gemakkelijk is die weg eruit nog niet;
- De overheadkosten zijn laag. De organisaties worden gerund door enkele betaalde krachten, maar in feite draaien deze bureaus op de inzet van het vrijwilligerswerk van oud-deelnemers, sommige tot en met het schoon maken van de wc’s. Mensen zonder geld kunnen verdienen door extra kandidaten te werven. Het ruim verdiende geld uit de trainingen gaat naar mensen achter de organisaties.

Achtergrond organisaties

Essence en Source zijn trainingen van Humanication Holding BV. Deze BV is een Nederlands bedrijf dat valt onder de opleidingsbranche van Avenant Holding BV, met als hoofdactiviteiten asbestsanering en sloop (toeval?). Essence Trainingen heeft bedrijfspanden

in Amsterdam en Nijmegen. Volgens de website zijn er tevens kantoren in Duitsland, Griekenland en Israël. De hoofdtrainer van Humanication is Yiftach Sagiv. Alle lijntjes in de organisatie lijken bij hem terecht te komen. Hij komt uit Israël waar hij een enorme villa heeft gebouwd. Hij was al met betere communicatiemethoden bezig toen hij, naar zijn eigen zeggen, officier in het leger was. "Ik maakte mijn soldaten duidelijk dat het niet gaat om overleven, maar om overwinnen," verwoordt hij op de Essence-website. Ik heb Yiftach meegemaakt en kan zonder meer stellen dat hij tijdens de training een driller en bijzonder autoritair is. Deze macho is urenlang aan het woord en als je iets doet wat hem niet zint, wordt hij verbaal agressief. Sommige (geïndoctrineerde) oud-deelnemers vertelden mij indertijd dat achter dat masker van verbaal geweld een aardige man schuil ging. Hoe ik ook probeerde dat te geloven, het ging er bij mij niet in: hij handelde als een zeer intolerante potentiaat en kwam op mij extreem manipulerend over. Op de website van The Rick A. Ross Institute for the Study of Destructive Cults, Controversial Groups and Movements (www.rickross.com) staat vermeld dat Yiftach zijn ideeën heeft opgedaan na getraind te zijn door Pat Grove. Ook staat daar vermeld dat deze Zuid-Afrikaan sterke Scientology-banden had, zogenaamde Quest-trainingen gaf; met Lifespring e.d. allemaal afgeleid van EST (zie verder bij Landmark). Als je kritiek uit op Essence moet je nog uitkijken getuige het relaas van een oud-deelnemer op Kleintje Muurkrant: *"...Zelf heb ik twee jaar geleden de Essence-training gevolgd en kwam daarna in een heftige psychose terecht, wat me op privé- en werkgebied heel wat narigheid heeft veroorzaakt. Ik vind dat de trainingen absoluut niet geschikt zijn voor mensen die gevoelig zijn een manie of psychose te ontwikkelen. De organisaties geven hierover te beperkt voorlichting en zijn er niet op toegerust om in te grijpen. Een externe controle op de training of een onafhankelijke klachtencommissie ontbreken. Na een zeer teleurstellend contact met de trainster en directeur van Essence Trainingen (frustratie, intimidatie en zelfs een serieuze bedreiging) in de eerste helft van dit jaar ..."*

De stichter van de landmarkcursussen is de man die in 1935 als Jack Rosenberg is geboren. Ooit was deze man handelaar in tweedehands auto's, getrouwd, de vader van vier kinderen en woonachtig in Philadelphia. In 1959 kwam daar verandering in doordat Rosenberg vertrok hij naar San Francisco. Bladerend in een artikel over West-Duitsland viel John's oog op drie personen: natuurkundige Werner Heisenberg; bisschop Hans Lilje; en de minister van economie Ludwig Erhard. Een nieuwe identiteit was geboren: 'Werner Hans Erhard'. In de San Fransisco-periode raakte Erhard hevig geïnteresseerd in allerlei oosterse religies en psychische zelfhulptheorieën. Hij kwam in contact met de Scientologykerk, doorliep daarin vijf stadia en ging naar India, o.a. naar Sai Baba, de meester-oplichter uit India (zie bijvoorbeeld www.exbaba.com). In maart 1971 startte Erhard EST (Erhard Seminar Training), zijn eigen daverende cursus in transformatie. EST groeide snel uit tot een zeer succesvolle onderneming. In 1985 had een half miljoen Amerikanen een cursus van EST gevolgd, was het in bezit van 530 werknemers, 20.000 vrijwilligers en een jaaromzet van ca. 35 miljoen dollar. Al in de jaren zeventig is door verschillende psychiaters gewaarschuwd voor de psychiatrische gevolgen van de trainingen. Door onderzoekers en biografen wordt een zeer negatief beeld van de cursussen geschetst.

In 1984 is EST omgebouwd tot Landmark Education en verzorgt cursussen onder de naam 'Forum.' Deze cursussen zijn minder streng dan EST en kosten aanzienlijk meer (Landmark Forum zette in 1988 39 miljoen dollar om). De doelen lijken hetzelfde: de psyche laten exploderen om tot een 'hoger' bewustzijn te transformeren. Naast Landmark Education bestaat van deze organisatie nog een andere tak: de 'Transformation Technologies Inc.,' Gespecialiseerd in leiderschap en management cursussen.

In Frankrijk en Oostenrijk is Landmark op de lijst gezet van sekten en daar inmiddels verdwenen na negatieve publiciteit in de media. Dit is ook gebeurd in andere landen, o.a. Zweden. Landmark kende in de jaren negentig een opkomende populariteit in Nederland maar deze is langzaam aan het teruglopen. Het bedrijf was een paar jaar geleden nog actief in 21 landen, maar dat is inmiddels teruggelopen naar 15. De organisatie bezit 45 kantoren waarvan meer dan de helft in de Verenigde Staten.

In het kantoor te Amsterdam geeft Landmark de driedaagse beginnerscursus. Iedere maand zijn de cursussen volledig bezet met tweehonderd veelal hoogopgeleide, goedverdienende deelnemers. Naast Forum is er ook nog een vervolgcursus (Landmark Advances Course). Veel cursisten menen in het begin dat de training hen inderdaad verder heeft geholpen in een effectiever en prettiger leven. Mocht je het daar niet mee eens zijn en openlijk kritiek hebben op Landmark, zoals Kleintje Muurkrant, is er gerede kans op een continue stroom van weinigzeggende dreigbrieven van advocaten. Dat is ook gebeurd met TV Noord, toen die in uitzendingen een duidelijke relatie wisten aan te tonen tussen de psychose van de Groningse moordenaar en het volgen van een Landmarktraining. Op de site van Rick Ross staan een niet gering aantal kritische artikelen over Landmark Education: meer dan 100.

Naar eigen zeggen hebben inmiddels 10.000 mensen hier een CSA-training gedaan. De wervingsbrochure van CSA Nederland rept van een 'een zorgvuldige integratie van oosterse en westerse filosofieën.' In feite wordt hetzelfde soort ratjetoe van wijsheden gedoceerd als bij de trainingen van de andere bureaus. Deelnemers zijn niet zelden mensen met goede maatschappelijke posities tot diverse burgemeesters aan toe. Op de eerste meerdaagse cursus volgt er nog één etc. The Basic kost voor particulieren 495 euro, de vervolgcursus, The Advanced, 895 euro. Trouw schreef reeds op 6 juni 2006 over de bedenkelijke kanten van CSA Nederland.

De achtergrond van CSA Nederland (volledige naam: Centre for Self Awareness and Personal Development) is dat ze banden heeft met de firma AsiaWorks, die onder meer in Singapore en Hongkong opereert. Vijf jaar geleden haalde John Schrederhof - hij volgde bij AsiaWorks trainingen - het concept naar Nederland. Ook heeft de Nederlandse firma een filiaal opgericht in Keulen. De andere eigenaar van CSA is Jeff Cosby, een Amerikaan die onder andere CSA-trainingen heeft gegeven in Argentinië, Japan en de VS. In de VS is deze organisatie o.a. in opspraak gekomen nadat een deelnemer zelfmoord pleegde. In Duitsland is dit waarschijnlijk ook gebeurd (een gedegen analyse van CSA staat bijvoorbeeld op de Duitse website www.kultinformation.de). In Argentinië werkte Colby met Argentina Works (AW). Daar deed de Tv-zender Telenoche Investiga uitgebreid onderzoek naar AW, concludeerde dat het een bedreiging voor de mentale gezondheid vormde en deed er vervolgens alles aan om alle slachtoffers genoegdoening te geven. AW is daar waarschijnlijk verdwenen. CSA heeft verder nog twee liefdadigheidorganisaties (?) voor (inter-)nationale hulp aan getraumatiseerde kinderen, Dreamfoundation en Dream4kids.

In de documentaire van Zembla (www.zembla.tv) komen verschillende ex-cursisten van CSA aan het woord die op deze organisatie zijn geflipt. Sinds 20 april 2007 is er een club voor mensen die zich slachtoffer voelen van CSA Nederland. Initiatiefneemster is Francisca Johnson - niet haar echte naam; ze is 'heel bang' voor represailles – heeft een kenmerkend verhaal: haar vriend, werkzaam bij een grote Nederlandse onderneming, zag ze na The Basic radicaal veranderen: *"terwijl hij altijd heel nuchter was, beide benen op de grond. Ik was juist de zwever van ons tweeën."* Johnson begreep er aanvankelijk niets van. *"Hij mocht niks vertellen over wat er daar was gebeurd. De cursisten hebben geheimhoudingsplicht. Hij begon zich af te zetten tegen mij, tegen zijn werk, tegen de familie. Naar onze oude vrienden wilde hij niet meer toe. Er was geen discussie meer mogelijk met hem. Zijn*

standaardantwoord: dat is j  w mening, dat mag jij vinden. Toen hij ook The Advanced ging doen, had hij het ineens over 'mijn tweede familie.' De mensen uit zijn small group lieten hem geen seconde met rust, ze belden elkaar de hele dag. Toen dacht ik: hij lijkt wel in een sekte terechtgekomen. Gehersenspoeld." Vier maanden nadat haar vriend de eerste CSA-cursus deed, zijn ze uit elkaar gegaan. Hun relatie had toen tien jaar geduurd.

Hoger bewustzijn of infantilisering?

Laten we de biografie van Erhard, William Bartley, nog eens aan het woord: "het doel van EST is om de geest 'op te blazen' om een 'hoger bewustzijn' te bereiken. Het gaat niet om het onderwijzen van een nieuw geloof; het doel is om het bestaande draadwerk van de psyche te vernietigen en daarbij de psyche in de val te laten lopen om iemand ertoe te bewegen afstand te doen van die psyche, de psyche op te blazen. Zulke technieken creëren de voorwaarden waarin een mutant van hoger bewustzijn geboren kan worden." De Amerikaanse psycholoog Dr. Sheridan Fenwick zag het in 1976 wellicht nog scherper: "de training is een precieze georkestreerde serie van manipulaties die heel nauwkeurig ontworpen zijn om het wenselijke effect te sorteren. Eén van de effecten is afhankelijkheid, een afhankelijkheid die infantilisering bewerkstelligt. De trainer vertelt je wanneer je moet praten, wanneer je moet eten, wanneer je moet drinken, wanneer je moet applaudiseren, wanneer je moet gaan zitten en wanneer je moet gaan staan." De Landmark trainingen kennen intussen een wat milder regime, maar het principe achter de hedendaagse varianten bij alle drie de organisaties is hetzelfde, zoals uit deze analyse is gebleken.

De kritiek op LGAT-trainingen is niet nieuw. Vanaf midden jaren zeventig is er continu door wetenschappers gewaarschuwd tegen het gevaar van deze opleidingen voor de mentale gezondheid. Met een beetje googelen kan men veel negatieve persoonlijke ervaringen op internetforums vinden van mensen die geestelijk ziek werden van een training of zich niet wilden laten manipuleren en eruit stapten. Het probleem van de mentale beschadigingen door LGAT's is waarschijnlijk beduidend groter dan het zich in eerste instantie laat aanzien. Veel afvallige oud-deelnemers staan geisoleerd of zijn nog zo bezig met hun verwarrende ervaringen of schamen zich wellicht om ervoor uit te komen. Volgens een voorlopige schatting is meer dan 1% van de Nederlandse bevolking door deze clubs getraind; de meeste trainees zijn hoger opgeleid. En het gaat maar door: goedgegelovige mensen blijven in de geraffineerde werving trappen, laten zich hersenspoelen, creëren waarschijnlijk een soort hypiness, raken wellicht in psychose en komen onder een ondoorzichtige, bindende invloed te staan.

De mensen die een training hebben ondergaan denken vaak dat ze verlicht zijn, terwijl ze niet doorhebben wat er met hen is gebeurd. Het is een zorgwekkende ontwikkeling dat er in dit land ontremde zombies worden gecreëerd. Bagatelliseren van de invloed of een te tolerante houding ten opzichte van die trainingen helpen niet om het aangetoond maatschappelijk probleem op te lossen. De Zorgverzekeraars in Nederland zouden zich eens moeten buigen over de vraag wat de kosten zijn van de aangerichte psychologische schade. Er zou bovendien wel eens een ongekende deprogrammeringsbehoefte in Nederland aanwezig kunnen zijn. Ten slotte wordt het hoog tijd dat de politiek en geestelijk gezondheidszorg in Nederland, naar buitenlands voorbeeld, onderzoek gaan verrichten naar de omvang van het fenomeen, de praktijken van deze organisaties in kaart brengen en ze zo mogelijk verbieden.

Met dank aan www.stelling.nl

Later toegevoegd:

Beste Lezers, zoals jullie weten hebben wij de afgelopen jaren zeer regelmatig en overvloedig gepubliceerd over verschillende "awareness-trainingen" zoals deze onder andere worden verzorgd door Landmark, CSA en Essence. Essence Trainingen Amsterdam B.V. en Essence Trainingen Nijmegen B.V. alsmede een van haar bestuurders en trainers Yiftach Sagiv hebben ons naar aanleiding van de artikelen "Samen op weg naar verlichting", "Een Source traininkje", "In een lang weekend naar verlichting" (engelse versie "in a long week-end to enlightenment") en "tools for life" waarvan de laatste drie eveneens zijn gepubliceerd in Kleintje Muurkrant respectievelijk in nummer 429, 431 en 432 gesommeerd deze publicaties te verwijderen en te rectificeren op straffe van dwangsommen. De publicaties zouden een omvangrijke stroom laster, leugens en verdachtmakingen omvatten en zouden onrechtmatig zijn jegens Essence en Sagiv. Wij zijn helaas weer in Kort Geding gedagvaard, er wordt zelfs gedreigd met gijzeling van de bestuursleden van De Stelling. Naar onze stellige overtuiging laten wij simpelweg getuigen aan het woord die negatieve en ook positieve ervaringen (zie de reacties onder de artikelen) hebben opgedaan tijdens en na die Essence-trainingen, zoals we dat al jaren doen met vergelijkbare organisaties zoals Landmark en CSA.

Wij hebben Essence en Sagiv ter voorkoming van een kort geding de mogelijkheid geboden om schriftelijk te reageren op de door ons gepubliceerde artikelen waarbij is aangegeven dat de schriftelijke reacties zonodig in een ander lettertype, in een grijs kader en in de directe nabijheid van onze artikelen gepubliceerd zullen worden zonder redactioneel commentaar van onze zijde. Helaas willen Essence en Sagiv dit niet, wij betreuren dat.

Volgende week vrijdag 17 oktober 2008 om 09.30 uur dient in Den Bosch het Kort Geding van Essence BV Amsterdam en Essence Nijmegen BV en Sagiv tegen De Stelling / Kleintje Muurkrant. Als je wilt komen kijken dan ben je welkom in het Paleis van Justitie te 's-Hertogenbosch, vlakbij het NS-station. Tot ziens en stay tuned...